

Keuze groenbemester vraa

In de zomer zaaien telers menig hectare groenbemester. Even gauw, na het rooien, of met iets meer aandacht en toewijding. Zeker op de duinzandgronden kan groenbemester helpen het organischestofgehalte op peil te houden. Keuze genoeg en dus zijn tijd en kennis van groot belang.

Tekst: Arie Dwarswaard
Fotografie: Innoseeds, René Faas

De resultaten lopen elke zomer weer sterk uiteen. Waar bij de ene teler de groenbemester binnen een paar dagen boven de grond staat en al snel een mooi egaal groen beeld laat zien, overheerst bij een ander meestal door structuurproblemen de kleur geel en vullen allerlei onkruiden de gaten die ontstaan zijn omdat het zaad door bijvoorbeeld droogte niet volledig is gekiemd. Omdat het eerste kan, is het tweede niet nodig. Maar beide resultaten hebben wel een achtergrond. Zeker in de zomer is het zaaien van een groenbemester een klusje dat er vaak maar even tus-

sendoor moet. En als het dan een droge periode is, en er geen tijd is voor beregening en een startgift stikstof, dan is de kans van slagen van die teelt niet groot. Dit is geen theorie maar werkelijkheid. Een werkelijkheid die niet nodig is, sterker nog, die onrecht doet aan het belang van de teelt van een groenbemester.

VEEL PLUSSEN

Redenen genoeg om in het bouwplan ruimte te maken voor een groenbemester. Zeker op de duinzandgronden waar volop bloembollen staan heeft de teelt van groenbemers zin. Al was het alleen maar om de kans op stuiven tot een minimum te beperken. Maar er zijn meer pluspunten. Sinds enkele jaren is duidelijk dat

de snelheid waarmee organische stof op duinzandgronden wordt afgebroken met 6% veel hoger is dan de 2% die altijd werd aangomen. Binnen de huidige mestwetgeving is die afbraak heel lastig met alleen maar organische meststoffen te compenseren. Groenbemers kunnen hier een flinke extra bijdrage aan leveren. De mate waarin hangt sterk af van het soort groenbemester. Dat varieert van 400 kg effectieve organische stof per hectare bij winterrogge tot 1.500 kg effectieve organische stof per hectare bij het ras 'Luxurial' van Japanse haver.

Naast een flinke bijdrage aan de organische stof leveren groenbemers ook nog een positief effect op de bodemstructuur. Veel groenbemers wortelen aanmerkelijk dieper dan bloembollen. Een betere structuur helpt bij onder meer periodes met veel neerslag. Ten slotte kunnen groenbemers helpen om specifieke bodemgebonden ziekten aan te pakken. Zo zorgt Japanse haver voor een daling van het aantal wortellesieaaltjes (*Pratylenchus penetrans*), en hebben zwaardherik en multi-resistente bladrammenasrassen een effect op *Meloidogyne chitwoodi*.

gt tijd en kennis

Naast deze positieve kanten kunnen er ook minpunten aan groenbemesters zitten. Zo zorgt bladrammenas voor een vermeerdering van het wortelstelselaaltje en soms, bij een volwaardige teelt, ook voor trichodoride aaltjes. Ook van Japanse haver is bekend dat zij soms een risico kunnen vormen bij het Trichodorusaaltjes. Een proef van het HLB gaf voor het ras 'Luxurial' van bepaalde soorten Trichodorus juist een remming te zien.

Nog in onderzoek is de vraag naar de waardplantstatus van groenbemesters. Dit is bijvoorbeeld relevant voor de aanpak van PLAMV in lelie. Een ander aspect dat hier nog een rol speelt is de hoogte van het organischestofgehalte. Uit het project Goeddoorgrond bleek dat op percelen met een hoger percentage organische stof de kans op bodemgebonden ziekten afnam. Gedacht wordt hier aan een positief effect van het bodemleven, dat juist in organische stof actief kan zijn. En dus is de redenering hoe meer organische stof, hoe actiever het

bodemleven, hoe minder kans op bijvoorbeeld wortelstelselaaltje en diverse schimmels.

Een ander minpunt kan de trage ontwikkeling van een groenbemester zijn. Als dat het geval is, neemt de kans op onkruidgroei toe, waardoor het effect op bodemgebonden ziekten en organische stof kleiner is. Traag starten kan ook nadelig zijn als de teeltperiode van de groenbemester maar kort is. Zeker in de bloembollenteelt is een snelle start van belang.

KEUZES MAKEN

Aan de hand van deze plussen en minnen is het aan de ondernemer om te bepalen welke groenbemester hij kiest. Vragen die aan de orde komen zijn:

- Hoe lang kan de groenbemester op het land staan?
- Hoe diep wil ik dat de groenbemester wortelt?
- Moeten er bodemziekten worden aangepakt?
- Is er kans op vermeerdering van ongewenste bodemziekten?

Een handige keuzehulp is het programma www.aaltjesschema.nl, waar snel is na te gaan welk effect een groenbemester heeft op aaltjes die in de land- en tuinbouw voorkomen. Op www.kennisakker.nl is heel veel achtergrondinformatie over groenbemesters te vinden, onder meer van het masterplan mineralenmanagement.

Wat de keuze aan groenbemesters betreft, die groeit nog steeds. Met enige regelmaat testen bedrijven nieuwe gewassen uit. Dit betreft bijvoorbeeld Soedangras, dat heel veel organische stof produceert, en na onderwerking door de vorming van blauwzuurgas prima werkt tegen aaltjes. Teelt en vertering kunnen echter wel zodanig veel tijd in beslag nemen, dat de tijd in bijvoorbeeld de kop van Noord-Holland voor een bollenteler te kort is. Een alternatief kan hier het biofumigatiemengsel Biovitaal zijn, temeer omdat wortelstelselaaltje tijdens de teelt van Soedangras flink kan vermeerderen.

Piet Warmerdam: 'Ze komen als soldaatjes op'

Teler Piet Warmerdam van Kwekerij De Toekomst uit Julianadorp weet niet anders dan dat hij groenbemesters inzaait. "Mijn vader deed dat al, en wij zijn daar mee doorgegaan. Heel lang kozen we voor Italiaans raaigras, maar omdat de grond daar wat fettig van werd zijn we overgestapt op bladrammenas en Japanse haver. Dat laatste zaaien we na de teelt van waspeen."

Warmerdam beschouwt het gebruiken van een groenbemester als een volwaardige teelt. "Dat betekent dat we kort na het rooien gaan zaaien, een startgift meegeven en in een droge zomer ook beregenen. En twee jaar geleden hebben we speciaal voor de groenbemesters een eigen zaaimachine gekocht die met GPS zijn werk doet. Dat levert echt een mooi resultaat op. Ze komen als soldaatjes op. Hoe meer je groenbemesters als een teelt behandelt, hoe beter het resultaat. Diezelfde GPS helpt overigens ook om voor het zaaien de paden los te trekken. Zonder GPS lukt dat niet."

Warmerdam laat zich adviseren door Jeroen Onderwater van Van Gent Van der Meer Nuyens. Die wijst er op dat licht frezen beter is dan doodspuiten. "Het is de kunst om toch op tijd te beginnen met onderwerken in verband met de kans op Rhizoctonia. Dat gaat wel eens tegen het gevoel van de teler in, maar wij zien dat onderwerken beter voor de grond is dan doodspuiten. De grond blijft luchtiger."

Wat Piet Warmerdam lastig vindt is het maken van een juiste keuze op basis van beschikbare kennis. "Ik weet niet altijd wat een groenbemester in de grond doet." Product manager Hendrik Nagelhoud van Innoseeds adviseert Warmerdam vooral naar de eigen perceelssituatie te kijken. "Dan weet je wat er gebeurt als je iets zaait. Let daarbij vooral op bodemgezondheid en organische stof. Maar weet vooral wat een groenbemester boven en onder de grond doet. Dat geldt zeker bij het gebruik van mengsel die zo nu en dan worden aanbevolen; het is lang niet altijd halleluja."

De drie komen op het onderwerp 'mengsels'. Warmerdam heeft er wel eens over nagedacht, maar vindt het lastig om te bepalen welk mengsel hij dan zal zaaien. Onderwater heeft de afgelopen jaren ook diverse combinaties gezien. Hij attendeert daarbij vooral op het gebruik van met name onkruidbestrijdingsmiddelen in de voortelt. "Daar zit een groter verband dan velen denken. De ene groenbemester reageert daar meer op dan de andere. Dit geldt ook in relatie tot nematoden: de ene groenbemester vermeerderd aaltjes, de ander niet."

Naghoud adviseert om vooral te letten op het aspect bodemgezondheid. Op basis van een uitslag van grondonderzoek adviseert hij aan Warmerdam om te kiezen voor een combinatie van Japanse haver en het snel ontwikkelende ras bladrammenas 'Anaconda'. "Met deze combinatie stijgt het gehalte aan organische stof en nemen diverse bodemgebonden problemen af." Warmerdam wil het experiment wel aangaan.